

Sygn. akt VI ACa 1003/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA– Wanda Lasocka

Sędzia SA– Urszula Wiercińska

Sędzia SA– Ewa Stefańska (spr.)

Protokolant– sekr. sąd. Edyta Kaczmarek- Kępińska

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą

w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o nałożenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 10 grudnia 2010 r.

sygn. akt XVII AmE 15/10

oddala apelację.

Sygn. akt VI ACa 1003/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 listopada 2009 r., wydaną na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a, ust. 2, ust. 2a pkt 1, ust. 3 i ust. 6 oraz art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm., zwanej dalej „ustawą – Prawo energetyczne”), Prezes Urzędu Regulacji Energetyki orzekł, że (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. nie wywiązała się w II półroczu 2007 r. z określonego w art. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust 8a ustawy – Prawo energetyczne, przy czym z tej przyczyny na (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. karę pieniężną w kwocie 64.115,01 zł, stanowiącej równowartość 0,928 % przychodu osiągniętego przez powoda w 2008 r. z działalności koncesjonowanej.

Powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł odwołanie, w którym zaskarżył powyższą decyzję w całości, wnosząc o jej uchylenie i umorzenie postępowania w sprawie. Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na sprzecznym ze zgromadzonym materiałem dowodowym ustaleniu, że powód nie wywiązał się w II półroczu 2007 r. z określonego w art. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia energii elektrycznej z kogeneracji, podczas gdy przedstawione w I półroczu 2007 r. świadectwa pochodzenia energii elektrycznej z kogeneracji zaspokajały w całości wymogi określone w § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2007 r. w sprawie sposobu obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji oraz szczegółowego zakresu obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia tych świadectw, uiszczania opłaty zastępczej i obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji (Dz. U. Nr 185, poz. 1314 – zwanego dalej „rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2007 r.”) dla rozliczenia rocznego za 2007 r., w tym i za okres sprawozdawczy;

2) błędne zastosowanie oraz wykładnię art. 56 ust. 1a i ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne poprzez brak ustalenia, że spełnienie w I półroczu 2007 r. limitów przewidzianych za oba półrocza w zakresie obrotu energią elektryczną powstała w skojarzeniu stanowi karalne, zawinione i o znacznym stopniu szkodliwości działanie powoda, podczas gdy zachowaniu powoda nie można przypisać winy, a stopień szkodliwości działania nie jest większy niż znikomy;

3) rażąco nadmierność orzeczonej w stosunku do powoda kary pieniężnej, nie uwzględniającej okoliczności działania powoda w warunkach wyłączających winę, jak również znikomego stopnia szkodliwości;

4) sprzeczność art. 9a ust. 8 i 10 ustawy - Prawo energetyczne zw. z § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2007 r. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim wymienione rozporządzenie ma zastosowanie do stanów powstałych przed uchwaleniem i opublikowaniem w dzienniku ustaw przedmiotowych przepisów, to jest z zasadami nieretroakcji, zaufania obywateli do państwa, praw nabytych oraz regułami przyzwoitej legislacji;

5) sprzeczność art. 56 ust. 1a i ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne z art. 2, art. 42 ust. 1 i ust. 2, art. 175 oraz art. 177 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim powierzają rozstrzygnięcie o winie lub niewinności podmiotów zobowiązanych oraz powierzają wymierzenie kary pieniężnej w oparciu o zasady wymagane przez prawo karne, a więc dokonywanie czynności z zakresu wymiaru sprawiedliwości podmiotom innym niż sądy powszechne.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Z dniem 1 lipca 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 12 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie oceny zgodności (Dz. U. Nr 21, poz. 124, zwana dalej „ustawą nowelizującą ustawę – Prawo energetyczne”), nakładająca na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub obrotem energią elektryczną i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, lub uiszczania opłaty zastępczej obliczonej zgodnie z art. 9a ust. 8a ustawy - Prawo energetyczne.

Powyższy przepis zmienił ciążący na przedsiębiorcach energetycznych do dnia 30 czerwca 2007 r. obowiązek zakupu oferowanej energii elektrycznej wytworzonej w skojarzonych źródłach energii przyłączonych do sieci lub

wytworzenia we własnych skojarzonych źródłach energii i sprzedania odbiorcom końcowym dokonującym zakupu energii elektrycznej na własne potrzeby.

Powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w I półroczu 2007 r. zrealizował w całości przewidziany na 2007 r. obowiązek określony w art. 9a ust. 2 ustawy - Prawo energetyczne w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz. U. Nr 267, poz. 2657, zwanego dalej „rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r.”), ponieważ osiągnął wolumen energii elektrycznej wytworzonej we własnych skojarzonych źródłach energii na poziomie 7508.070 MWh, co przekraczało limit roczny i stanowiło 17,94% ogółu sprzedanej przez powoda w 2007 r. energii elektrycznej. O realizacji tego obowiązku powód poinformował Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki pismem z dnia 17 kwietnia 2008 r.

Natomiast powód w II półroczu 2007 r. nie wykonał obowiązku nałożonego na przedsiębiorstwa energetyczne ustawą nowelizującą ustawę – Prawo energetyczne. Przy tym, powód nie twierdził, iż wypełnił obowiązek wynikający z przepisów, które weszły w życie w dniu 1 lipca 2007 r. Podnosił jedynie, że wykonanie w I półroczu 2007 r. obowiązku określonego w przepisach obowiązujących w tym czasie za cały rok, uwolniło go od konieczności wypełnienia obowiązku ustawowego wprowadzonego przepisami ustawy - Prawo energetyczne z dniem 1 lipca 2007 r. w II półroczu 2007 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonania przez powoda w I półroczu 2007 r. obowiązku określonego w przepisach prawa obowiązujących do dnia 30 czerwca 2007 r. za cały 2007 r., nie zmienia oceny, iż nie wykonał on obowiązku wprowadzonego przez ustawodawcę z dniem 1 lipca 2007 r. Tymczasem, zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorca, który nie wykona ciężącego na nim obowiązku ustawowego wymienionego w tym przepisie, podlega karze pieniężnej. W razie stwierdzenia tej okoliczności, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki jest zobligowany do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej, przy czym nie istnieje konieczność wykazania zawinonego charakteru postępowania przedsiębiorcy. Do nałożenia kary pieniężnej wystarczające jest więc samo stwierdzenie zaistnienia okoliczności wymienionej w art. 56 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w sytuacji niespełnienia przez powoda obowiązku ustawowego, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki był zobowiązany do nałożenia kary pieniężnej na (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Przy tym, za nietrafny uznał zarzut sprzecznego ze zgromadzonym materiałem dowodowym ustalenia, iż powód nie wykonał w II półroczu 2007 r. obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.). W I półroczu 2007 r. przepisy nie przewidywały bowiem obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej, stąd powód nie może twierdzić, że już wówczas wypełnił powyższy obowiązek. Jednocześnie ustawodawca zmieniając przepisy ustawy - Prawo energetyczne, w przepisach wprowadzających i przejściowych nie sformułował zasady, iż wypełnienie przez przedsiębiorcę w I połowie 2007 r. wymogu określonego w obowiązujących dotychczas przepisach w wymiarze całorocznym zwalnia taki podmiot z realizacji obowiązku wynikającego z przepisów, które weszły w życie z dniem 1 lipca 2007 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma również racji powód twierdząc, że pomimo braku winy i znikomej szkodliwości działania, nałożono na niego karę pieniężną nadmiernie wygórowaną, bez uwzględnienia kryteriów wymiaru kary. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że prowadzone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki postępowanie administracyjne w sprawie nałożenia kary pieniężnej nie zmierza do ustalenia winy przedsiębiorcy w rozumieniu prawno-karnym. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ocenia wyłącznie obiektywne okoliczności związane z wypełnianiem przez przedsiębiorcę obowiązków ustawowych. W związku z tym postępowanie w sprawie wymierzenia kary pieniężnej nie zależy od rozstrzygnięć innych organów, a stopień zawinienia podmiotu, stosownie do treści art. 56 ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne, jest brany pod uwagę wyłącznie przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej. Ponadto żaden z przepisów ustawy - Prawo energetyczne nie przewiduje możliwości odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej, jeżeli zaistniały okoliczności wymienione w art. 56 tej ustawy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że nałożona przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w zaskarżonej decyzji kara pieniężna została określona w najniższej dopuszczalnej wysokości, co powoduje, iż nie ma możliwości jej obniżenia. Wysokość kary pieniężnej została oparta na wysokości nieuiszczonej przez powoda opłaty zastępczej dla jednostki kogeneracji, o której mowa w art. 91 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne, wynoszącej 49.319, 24 zł, pomnożonej przez określony w ustawie współczynnik 1,3. Okoliczność ta uzasadnia stanowisko, że przy ustalaniu wymiaru kary pieniężnej, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki prawidłowo uwzględnił dyrektywy wymiaru kary określone w art. 56 ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne. Sąd Okręgowy uznał za niezasadne również zarzuty powoda dotyczące niezgodności wskazanych przepisów z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej uznając, że nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wniósł powód.

Apelacją z dnia 31 stycznia 2011 r. powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie decyzji i umorzenie postępowania, a ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie:

1) art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 9a ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2007 r.) w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r. przez ich niezastosowanie zgodnie z konstytucyjnymi zasadami ochrony praw nabytych i ochrony interesów w toku, do oceny wywiązania się przez powoda w 2007 r. z ustawowych wymogów osiągnięcia udziału ilościowego zakupionej energii elektrycznej ze skojarzonych źródeł energii przyłączonych do sieci lub wytworzonych we własnych skojarzonych źródłach energii i sprzedanej odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej na własne potrzeby, w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne tym odbiorcom, nie mniej niż 15,2%, a przez to błędne ustalenie, że na powodzie ciążył obowiązek określony w art. 9a ust. 8 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.), przedstawienia w II półroczu 2007 r. obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 91 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.), dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.);

2) art. 56 ust. 1 pkt 1a ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.) poprzez uznanie, że przepis ten stanowi podstawę prawną do nakładania kar w sytuacji, gdy wypełnienie ustawowych obowiązków ciężących na powodzie za cały rok 2007 nastąpiło w I półroczu 2007 r., według stanu prawnego obowiązującego do dnia 1 lipca 2007 r. (vide: apelacja powoda, k. 102).

W odpowiedzi na apelację pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wniósł o oddalenie apelacji (k. 124).

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Również rozważania prawne sądu pierwszej instancji są prawidłowe.

W przedmiotowej sprawie niesporne jest, że powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w I półroczu 2007 r. osiągnął wolumen energii elektrycznej wytworzonej we własnych skojarzonych źródłach energii na poziomie 7508.070 MWh, co przekraczało limit roczny. W ten sposób powód w I półroczu 2007 r. zrealizował obowiązek określony w art. 9a ust. 2 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2007 r.) w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz. U. Nr 267, poz. 2657) w wymiarze przewidzianym

na cały rok. Jednakże w II półroczu 2007 r. powód nie wykonał obowiązku nałożonego na przedsiębiorstwa energetyczne ustawą nowelizującą ustawę – Prawo energetyczne.

Zdaniem Sadu Apelacyjnego trafnie uznał sąd pierwszej instancji, iż fakt wykonania przez powoda w I półroczu 2007 r. obowiązku określonego w przepisach prawa obowiązujących do dnia 30 czerwca 2007 r. za cały rok, nie zmienia oceny, że nie wykonał on obowiązku wprowadzonego przez ustawodawcę z dniem 1 lipca 2007 r., tj. określonego w art. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.), dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust 8a ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.).

Gdyby przepisy nie zmieniły się, ilość energii elektrycznej wytworzonej przez powoda we własnych skojarzonych źródłach energii wystarczyłaby na wykonanie przedmiotowego obowiązku także za II półrocze 2007 r. Jednakże z dniem 1 lipca 2007 r. doszło do zmiany art. 9a ust. 8 ustawy – Prawo energetyczne, gdyż od tej daty ustawodawca nałożył na przedsiębiorców energetycznych obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.), dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust 8a ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r.). Niesporne jest, że powód tego obowiązku nie wykonał.

Tymczasem zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 12 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie oceny zgodności (Dz. U. Nr 21, poz. 124), wypełnienie i ocena wypełnienia obowiązku zakupu energii elektrycznej wytworzonej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła za okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 30 czerwca 2007 r. nałożonego na podstawie art. 9a ust. 8 ustawy wymienionej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, następuje na podstawie przepisów dotychczasowych. A contrario, wypełnienie i ocena wypełnienia obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji albo uiszczenia opłaty zastępczej za okres po dniu 30 czerwca 2007 r., musi być dokonywana na podstawie przepisów nowych.

Podkreślenia wymaga fakt, że powołana ustawa nowelizująca ustawę – Prawo energetyczne, została opublikowana w Dzienniku Ustaw z dnia 9 lutego 2007 r., a więc w tej dacie powód uzyskał wiedzę o zmianie treści nałożonego na przedsiębiorców energetycznych obowiązku i powinien podjąć działania zmierzające do jego wykonania, czego zaniechał. Przy tym, powód nie może skutecznie zarzucać, że fakt opublikowania rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2007 r. w sprawie sposobu obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji oraz szczegółowego zakresu obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia tych świadectw, uiszczenia opłaty zastępczej i obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji (Dz. U. Nr 185, poz. 1314) dopiero w dniu 10 października 2007 r., uniemożliwił mu wykonanie powyższego obowiązku, albowiem rozporządzenie to jedynie doprecyzowało sposób obliczenia ilości energii elektrycznej z kogeneracji, określony w samej ustawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma racji powód zarzucając sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 9a ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2007 r.) w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r. przez ich niezastosowanie zgodnie z konstytucyjnymi zasadami ochrony praw nabytych i ochrony interesów w toku, do oceny wywiązania się przez powoda w 2007 r. z ustawowych wymogów osiągnięcia udziału ilościowego zakupionej energii elektrycznej ze skojarzonych źródeł energii przyłączonych do sieci lub wytworzonych we własnych skojarzonych źródłach energii i sprzedanej odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej na własne potrzeby, w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne tym odbiorcom, a przez to błędne

ustalenie, że na powódzie ciążył obowiązek określony w art. 9a ust. 8 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.), przedstawienia w II półroczu 2007 r. obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.), dla energii eklektycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a ustawy – Prawo energetyczne (w brzmieniu po dniu 1 lipca 2007 r.).

Formułując powyższy zarzut, powód odwołał się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz sformułowanych w nim zasad ochrony praw nabytych i praw tymczasowych (ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych). W literaturze wskazuje się, że ekspektatywa (oczekiwanie prawne) oznacza sytuację prawną, w której spełniona jest jedynie część stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa podmiotowego. Ekspektatywa, po pierwsze – zabezpiecza interes polegający na ochronie nabycia prawa podmiotowego, zaś po drugie – zabezpiecza interes polegający na możliwości włączenia prawa przyszłego przed jego powstaniem do obrotu prawnego (por. J. Kuropatwiński, *Ekspektatywa powstania wierzytelności w polskim prawie cywilnym*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 2006, s. 15 i 46). Natomiast dla wyróżnienia szczególnego rodzaju ekspektatyw, zaliczanych do kategorii praw podmiotowych, w doktrynie i orzecznictwie używany jest termin ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej (zob. tamże, s. 81).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powyższe pojęcia nie mają zastosowania w przedmiotowym stanie faktycznym, albowiem dotyczą one praw podmiotowych, a nie obowiązków. W rozpatrywanej sprawie ustawodawca począwszy od dnia 1 lipca 2007 r. nałożył na przedsiębiorców energetycznych nowy obowiązek publicznoprawny polegający na uzyskaniu i przedstawieniu do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji albo uiszczeniu opłaty zastępczej, jednocześnie uchylając dotychczasowy obowiązek polegający na zakupie energii elektrycznej ze skojarzonych źródeł energii przyłączonych do sieci lub wytworzeniu jej we własnych skojarzonych źródłach energii i sprzedaży odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej na własne potrzeby. Z powyższym obowiązkiem nie było związane żadne prawo podmiotowe powoda, które mogłoby podlegać ochronie. To Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki przysługiwało prawo domagania się od powoda wykonania obowiązku ustawowego, zgodnie z treścią obowiązujących przepisów.

Przy tym, powód nie może skutecznie twierdzić, że już w I półroczu 2007 r. wykonał spoczywający na nim obowiązek ustawowy w całości. Skoro bowiem obowiązek ten podlegał rozliczeniu rocznemu, to ocena jego wykonania mogła nastąpić dopiero po zakończeniu okresu rozliczeniowego, a więc na koniec 2007 r. Tymczasem ponieważ w trakcie okresu rozliczeniowego nastąpiła zmiana treści tego obowiązku i ustawodawca postanowił, że II półroczu będzie miał on inną treść niż w I półroczu, obowiązkiem powoda było wykonanie powyższego obowiązku zgodnie z wolą ustawodawcy. Powód tego nie uczynił, więc Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zasadnie nałożył na niego karę pieniężną na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a, ust. 2, ust. 2a pkt 1, ust. 3 i ust. 6 ustawy – Prawo energetyczne. Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uwzględnił stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie powoda i jego możliwości finansowe. Przy tym, ponieważ zgodnie z art. 56 ust. 2a pkt 1 ustawy – Prawo energetyczne, wysokość nałożonej kary pieniężnej jest minimalna, zarzut powoda dotyczący jej wymiaru nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.